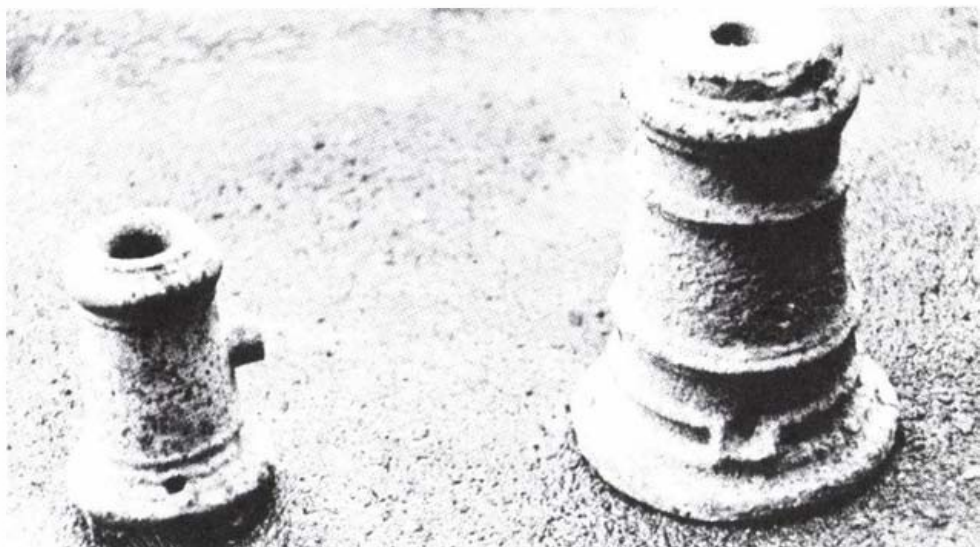

Viharágyúk a Tokaj-hegyalján

A szőlő és bortermezők legádázabb ellensége a jégverés, mely tönkre teheti az egész éven át végzett munkát és a termést. Éppen ezért a szőlőtulajdonosok úgy félnek a jégveréstől, mint a tüztől. Évszázadokon keresztül az egyetlen védekezés a viharral szemben a harangok kongatása volt. Annak idején abban reménykedtek, hogy a szakadatlan harangzúgás a jeges felhőket az erős hangrezgéssel elűzi. Tudvalevő, hogy ez alig segített. A jégverés szinte évről-évre veszélyeztette a duzzadt fűtőket, a befektetett munkát, a hasznót, az aszúvá érett szőlőfűtőket. Ezzel magyarázható az a lelkesedés, mellyel 1895. április 24-én Tokaj-hegyalján fogadták azt a vasgyári üzletszerzőt, aki egy ágyúval és annak tartozékaival együtt megjelent. Az öregek szerint nem volt nehéz meggyőznie a szőlőtulajdonosokat és a község vezetőit, mert itt minden javaslat, amely a jég okozta kár megelőzését szolgálta az meleg fogadtatásra talált. A községi bakter dobolva végigjárta az utcákat, „közhírré téve” a bemutató eseményt. A nagygyűlés helye a szabadban a Promenádnén volt. A község lakosai gálába öltözve vonultak ki, hogy szemtanúi legyenek a bemutatónak. Az üzletszerző a tér közepén felállított hosszú csővel ellátott viharágyúhoz lépett és fennkölt szavakkal méltatta a találmány jelentőségét, mondván a jéggel terhes felhőket oszlásra kényszeríti a viharágyú. A jelenlévők „bravó” kiáltásokkal éltették és helyeselték szavait, megjegyezve „uraim meg vagyunk mentve”, továbbá „nincs többé jégkár”. A boldogulás útját szélesre tárta a viharágyúba vetett remény.

A viharágyú 4 fő részből állt: a *mozsárból*, a három vaslábon álló *terelőcsőből*, a *fatuskőből*, amelyre a *mozsarat* helyezték és a *deszkabódéből*, amelyben az ágyút kezelő személy és a puskapor volt. Ez egyben védelmet is nyújtott vihar esetén. A *mozsár* 20–25 kg-os, valamint 40–50 kg-os méretben készült. (Képe a hátsó borítón látható.) Töltetét a gyújtólyukon át bevezetett kánóccal, ezt pedig „szélgyufával” gyújtották meg. A robbanás után a felhő felé – elméletileg spirális pályán – haladt az így létrehozott mesterséges légörvény, lyukat fúrva a felhőbe. A használt puskapor „füstös”, illetve „koloncos” volt.

Az ágyúkból a szőlőtermezők mintegy 30 darabot vásároltak meg, s ezeket a szőlőterületek egy-egy kimagasló pontján állították fel, majd elérkezett a gyakorlati bemutatkozás ideje egy júliusi hónap közepén. Hatalmas, sötét felhők tornyosultak Szerencs és Monok irányából. A Palota-dűlőben elhelyezett vezérágyút a községi bakter, a többit pedig a szőlőcsőszők kezelték. Amikor Golop község magasságában húzódott el a viharfront, a vezérágyú megadta a jelt a tüzelésre.

A hajdani „börtön-pincéből” előkerült viharágyú mozsarak (Szikora András felvétele)

Sötét porfelhő takarta el Tállya községet, a villámlást követő égdörgés megrázta a házakat és a hegyoldalt. A viharfelhő nekirugaszkodott a tállyai hegyeknek. A 30 ágyú dörgése, cikázó villámok, a sorozattá fajult mennydörgés, a harangok zúgása világvégszerű hangulatot teremtettek. Az asszonyok halálra ijedten kiabálták „...az Isten lövitek!...”

Az ágyúzás ellenére azonban a jégeső csak esett és az elbeszélés szerint annyi jégverés a szőlőkben talán sohasem volt, mint a viharágyú felállításának idején.

Az 1967-es év elején Tállya községben jártam azzal a céllal, hogy ha még létezik legalább egyetlen példány a hajdan használt viharágyúból, akkor azt megörökítem a fotómasinámmal. A helybéli idősebb emberektől pedig néhány adatot megszereztem ezzel a témával kapcsolatban.

A 92 éves Horváth Ferenc, Tállya község lakosa elmondta, hogyan helyezték el az ágyúkat a szőlődűlőkben és azt is, hogyan működtek. Mert bizony az ágyúkezelő, ha többet ivott a hegy levéből, még a bárányfelhőket is bombázta a meddőfelhőkkel egyetemben. Sokszor az is előfordult, hogy nem szóltak az ágyúk, vagy későn szóaltatták meg őket, amikor már mindent elvert a jég.

Szikora András

Tisztelet a hősöknek

Az I. és II. világháborúban hősi halált haltak tiszteletére emlékművet állítottak az ózd-szentsimoni Árpád-kori római katolikus templom kertjében. Az emlékkő leleplezésére ün-

nepélyes keretek között került sor. Beszédet mondott dr. Bárdos Balázs alpolgármester, majd Kovács József Lőrinc, a szentsimoni egyháztanács elnöke és Kovács Béla, Szentsimon önkormányzati képviselője leplezte le az emlékművet. Ezt követően dr. Gál József kerületi esperes megáldotta az emlékművet. Az utókornak is üzentek a szentsimoniak. Az emlékmű talpázatában ugyanis egy levél kíséretében elhelyezték azok névsorát, akik adományaikkal segítették a templom felújítását.

Szentsimon a Bükk hegység északnyugati nyúlványai között terül el, a Sajó-völgyétől délkeletre. Középkori település. Annak idején Gömör vármegyéhez tartozott, ezt követően Borsod megye ózdi járásához, majd 1979. január 1-jétől Ózd városhoz csatolták, annak egyik peremkerülete lett.

Mai nevét egyháza védőszentjéről, Szent Simonról kapta. Egy 1427-ből való összeírás szerint a település a rimaszécsi Széchy Miklós birtoka volt. A középkori Magyarországon három község viselte nevében Szent Simont. Kettő Erdélyben: Csíkszentsimon és Nyárádszentsimon.

Kerekgyártó Mihály

